

7.97x23.8	1	עמוד 17	שבוע ישראלי	26/04/2023	85918354-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

ישראל 75 / הסמל

כיצד נקבע דגל מדינת ישראל?

מאת שלמה כהן, אשקלון

בקונגרס הציוני הראשון בבאזל, התנהל ויכוח - איזה דגל יהיה למדינת ישראל לכשתקום. הרצל הציע דגל לבן עם שבעה כוכבים. עוזרו של הרצל, דוד וולפסון, אמר שיש לנו את הפתרון לדגל בתורה - בסוף פרשת המרגלים, מוזכר הציצית בפרשת "שמע ישראל", מוזכר צמד המילים "פתיל תכלת", ככתוב: "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורו ותנונו על כנף פתיל תכלת להיות לכם לציצית." (דברים, ו') זאת אומרת שצבע הדגל צריך להיות כחול-לבן.

הרצל הבין את חשיבות הדגל לקידום רעיונות התנועה הלאומית שהקים. הרצל אף נטל על עצמו את כובע המעצב ושרטט דגל שאותו הוא תיאר בספרו 'מדינת היהודים'. זהו דגל לבן שבמרכוזו שישה כוכבי זהב בקודקודי מגן דוד ולמעלה עוד כוכב 'זהב מזהיר'. שבעת הכוכבים מסמלים את שבע שעות יום העבודה של היהודי החדש בארצו, סמל סוציאליסטי מובהק של התקופה. אבל ההצעה של הרצל לא התקבלה. וולפסון טען בקונגרס הראשון בבזל כי אין צורך לחפש דגל, כי לעם היהודי כבר יש דגל. ואז הוא הוציא את טליתו ונופף בה לעיני הצירים. בהמשך, הוא הזמין דגל בצבעי הטלית - כחול ולבן, ובמרכזו שובץ סמל המגן דוד. אך למען האמת, דגל בעיצוב דומה הונף עוד טרם הקונגרס, ב-1885, בידי ישראל בלקינד, ממיסדי תנועת ה"ביל"ויים, לרגל חגיגות השנה השלישית לייסוד ראשון לציון.

מדוע בעצם נבחר מלכתחילה צבע הדגל?

כחול, או התכלת ליתר דיוק, נבחר בשל חשיבות פתיל התכלת בציצית. הוא נבחר גם בשל השימוש בתכלת - צבע נדיר ויקר במלאכת המשכן, כמתואר בתורה. מהרגע שבו דגל הכחול-לבן עם המגן דוד אומץ בידי התנועה הציונית, דימויו התפשט במהירות בכל רחבי העולם היהודי - תחילה באירופה, אחר כך ארה"ב, ובהמשך הגיע גם לקהילות היהודיות בארצות האסלאם, דוגמת מרוקו, תוניסיה, לוב, איראן ועיראק. פרט לעניין הצבע ולהצעות הקודמות של התנועה הציונית, בסופו של דבר זנה הממשלה הזמנית בארץ בשאלת עיצוב הסמל והדגל, והאזרחים סייעו בכך. זמן קצר לאחר הכרזת העצמאות, ב-8 ביוני 1948, פורסמה מודעה מטעם הממשלה הזמנית, המזמינה את אזרחי ישראל להגיש הצעות לסמל ולדגל. בחירת הסמל הולידה לבטים וחילוקי דעות רבים, ואילו מתווה הדגל וצבעיו התקבלו באופן מהיר ופשוט יותר. הכרזה רשמית על דגל מדינת ישראל פורסמה לבסוף בעיתון הרשמי של הממשלה הזמנית בסוף אוקטובר 1948. למחרת קבלתה של ישראל לאו"ם בחברה ה-59, ב-12 במאי 1949, הניפו ברחבת מטה האומות המאוחדות משה שרת, שר החוץ של ממשלת ישראל הראשונה, ואבא אבן, נציג ישראל באו"ם, את דגל ישראל שהוכן בקפידה בארה"ב.

חודשיים קודם לכן נרשמה עוד הנפה איקונית. במהלך מלחמת השחרור, במאוס 1949, חיילי חטיבת הנגב השלימו את כיבוש אוס רשרש, היא אילת, ובאין בידם דגל המדינה הצעירה לקחו בד לבן וציירו עליו בדיו את הפסים והמגן דוד. הנפת הדגל, שצולמה בידי מיכה פרי, הפכה לאיקונו מובהקת של מלחמת העצמאות, ורבים השוו אותה לתצלום המפורסם מ-1945 של הנפת הדגל האמריקאי באיוווג'ימה - סמל הניצחון במלחמת העולם השנייה. למרבה הצער, דגל הדיו ההיסטורי לא נשמר ולא ידוע מה עלה בגורלו.

סיפור פיקנטי: מדוע דווקא המדינה בישראל?

ד"ר חיים וייצמן, לימים הנשיא הראשון של מדינת ישראל, נתבקש לענות על שאלה בבריטניה מספר שנים לפני הצהרת בלפור (2.11.1917). חבר בית הלורדים שאל אותו: "מדוע, אתם, היהודי, מתעקשים על פלסטטינה כאשר ישנן כל כך הרבה מדינות מפותחות, בהן אתם יכולים להתיישב בנוחות רבה יותר?" וייצמן השיב: "זה כמו שאני שאל אותך, למה אתה נוסע בסוף שבוע 30 ק"מ כדי לבקר את אימא שלך, כשיש כל כך הרבה זקנות שגרות ממש ברחוב שלך?" - **חג עצמאות שמח!**